الف) لحن به‌معنای غلط

شاگرد: دیروز روایت «یلحن» را فرمودید، می‌توانید پنج وجه در معنای آن را بیان کنید؟

استاد: ظاهراً این روایت تنها در یکی از کتاب‌های حدیثی آمده است. آن هم در غیبت نعمانی است.

> **عن المفضل بن عمر قال أبو عبد الله ع خبر تدريه خير من عشر ترويه إن لكل حق حقيقة و لكل صواب نورا ثم قال إنا و الله لا نعد الرجل من شيعتنا فقيها حتى يلحن له فيعرف اللحن ...[1]**

ولی در کلمات فقها بوده. شاید مرحوم صاحب جواهر در دو یا سه جا از جواهر وقتی می‌خواهند استشهاد کنند به اینکه فهم روایات درجه بالایی می‌خواهد، به این حدیث اشاره می‌کنند.[2] یعنی در لسان فقها هم این روایت در مثل جواهر هم آمده است.

ساده‌ترین معنای آن این است که لحن به معنای غلط است. یعنی مطلب غلطی را به او می‌گویند و او می‌فهمد که این مطلب درست نیست. اینطور نیست که صرفاً به من قال اکتفاء کند و فکر نکند که آیا این مطلب درست است یا نه. لذا می‌گویند ما فقیه را به این محک می‌زنیم که او می‌فهمد. «أعطاك من جراب النورة[3]» برای حیثیت و جهت صدور است.

---

[1] الغيبة للنعماني، النص، ص: ۱۴۱

[2] لا يكاد يخفى على من تصفح النصوص في الباب ... و قد رزقه الله معرفة لسانهم و لحن خطابهم... (جواهر الكلام، جلد: ۱۵، صفحه: ۱۲۸)

لا يخفى على من رزقه الله معرفة لحن القول عدم وجوب هذا التحديد... (جلد: ۱۵، صفحه: ۴۵۰)

لا يخفى على من رزقه الله معرفة رموزهم (عليهم السلام) و لحن قولهم أن المتجه حملها على التقية (جلد: ۱۵، صفحه: ۴۶۶)

فمن الغريب وسوسة بعض الناس في ذلك، بل كأنه ما ذاق من طعم الفقه شيئا، و لا فهم من لحن قولهم و رموزهم أمرا، و لا تأمل المراد من قولهم إني جعلته عليكم حاكما و قاضيا و حجة و خليفة و نحو ذلك... (جلد: ۲۱، صفحه: ۳۹۷)

لا يخفى على من رزقه الله فهم اللحن في القول أن هذا الاختلاف منهم في الجواب ليس إلا لما. (جلد: ۳۶، صفحه: ۸۱)

النصوص الظاهرة بل الصريحة عند متتبعي آثارهم و العارفين بلسانهم و لحن خطابهم و رمزهم، و خصوصا في الأمر المخالف للتقية إذا أرادوا الجمع بينها و بين الواقع... (جلد: ۴۱، صفحه: ۱۷)

و ليس ذلك من القياس الباطل، بل هو من فهم لحنهم (عليهم السلام) و لو بمعونة كلام الأصحاب. (جلد: ۴۲، صفحه: ۱۰۴)

[3] وسائل الشيعة، ج۲۶، ص: ۲۳۸

بازبینی #1
ایجاد شده 30 مه 2026 13:06:27 توسط ... .
به روزرسانی شده 30 مه 2026 13:07:45 توسط ... .